

Το MeToo και η ορατότητα των φεμινιστικών αγώνων: 2 χρόνια μετά την υπόθεση Γουάινστιν¹

Τι είναι το MeToo

Το MeToo είναι μια εκστρατεία στην οποία πολλές γυναίκες, ξεχωριστά η μια από την άλλη, αλλά κατά κάποιο τρόπο η μία μετά την άλλη, σε διάφορους χώρους καταγγέλλουν επώνυμα ή και ανώνυμα συμπεριφορές σεξουαλικής βίας, κακοποίησης ή παρενόχλησης που αναφέρονται στο παρελθόν τους και σε κάποιες περιπτώσεις στο μακρινό παρελθόν τους. Το κίνημα αυτό ξεκίνησε στην πλέον πρόσφατη εκδοχή του από τις ΗΠΑ τον Οκτώβριο του 2017 όταν Η εφημερίδα New York Times και το περιοδικό New Yorker αποκάλυψαν τον Οκτώβριο του 2017 ότι ο μεγιστάνας του Χόλυγουντ Χάρβεϊ Γουάινστιν εφάρμοζε επί 10ετίες μια πατέντα σεξουαλικής παρενόχλησης και επιθέσεων. Και στην οποία καταγράφηκαν πάνω από 100 επώνυμες μαρτυρίες γυναικών. Ο Γουάινστιν απολύθηκε από την ομώνυμη εταιρεία του και έχει τεθεί υπό έρευνα σε τουλάχιστον 2 χώρες. Μετά από 4 μήνες έρευνες στην επιχείρηση/αρχεία/μείλ κλπ αποκαλύφθηκε ότι όλη η επιχείρηση του ήταν στημένη με τρόπο που να ικανοποιεί τις ορέξεις του, ενώ οι εσωτερικές καταγγελίες για παρενόχληση καταπνίγονταν και αποσιωπούνταν. Εν τω μεταξύ η εκστρατεία MeToo εξαπλώθηκε στα κοινωνικά δίκτυα καθώς εκατομμύρια γυναικών και μερικοί άνδρες μοιράστηκαν τις προσωπικές τους ιστορίες σεξουαλικής παρενόχλησης επίθεσης και κακοποίησης. Το κίνημα μεγαλώνει συνεχώς.

¹ Το κείμενο αποτελεί την εισήγηση που παρουσιάστηκε στις εκδηλώσεις ΣΠΟΥΤΝΙΚ στις 28/09/2019, στο Εργαστήριο (workshop) «Εσύ κάνεις like στο σεξισμό;» Στο κείμενο δεν περιλαμβάνονται βιβλιογραφικές υποσημειώσεις.

Η γενεαλογία του MeToo

Της εκστρατείας METOO είχαν προηγηθεί καταγγελίες μεμονωμένων περιστατικών μη προνομιούχων και μαύρων γυναικών κυρίως ακτιβιστριών των γυναικείων δικαιωμάτων. Το θέμα βέβαια δεν είναι καινούργιο, ήδη από το 19^ο αιώνα οι εργάτριες καταγγέλλουν επιθετικούς προϊσταμένους, και αφεντικά. Συνιστά μια συνέχεια στους φεμινιστικούς προβληματισμούς και ακτιβισμούς.

Όμως Το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης θεωρούνταν και είναι δύσκολο διότι οι γυναίκες που μιλούσαν για την παρενόχληση συχνά βρίσκονταν κατηγορούμενες οι ίδιες, ενώ οι καριέρες τους καταστρέφονταν. Όταν οι γυναίκες μιλούσαν, σπάνια τις πίστευαν, ενώ σχεδόν ουδέποτε υπήρχαν πραγματικές συνέπειες για τους άνδρες. Έτσι η καταγγελία βίας, βιασμού, παρενόχλησης στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα είναι ο προνομιούχος φορέας μιας φεμινιστικής έκφρασης που ακουμπάει στις ωδίνες όλων των γυναικών. Ακούγεται ότι οι «φτασμένες» ηθοποιοί προχώρησαν στις αποκαλύψεις επειδή έχουν την οικονομική δύναμη. Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η οικονομική δύναμη έχει τόση σημασία. Στην υπόθεση του Στρός Σκάν μια καμαριέρα υπήρξε πρωταγωνίστρια. Ενώ στη Γαλλία εργολαβικές καθαρίστριες (5 εργαζόμενοι εκ των οποίων 4 γυναίκες) μήνυσαν επιχείρηση καθαρισμού της ΟΣΕ για σεξουαλική και ηθική παρενόχληση και διακρίσεις το 2012 και δικαιώθηκαν από τα δικαστήρια (2018).

Τέλος στο σημείο αυτό να πούμε ότι μια σημαντική ταξική διεύρυνση του κινήματος έγινε τελευταία στις ΗΠΑ με τον περασμένο Σεπτέμβρη στις ΗΠΑ, όπου χιλιάδες, κυρίως αφροαμερικάνες και λατίνες, πάμφτωχες εργαζόμενες της πολυεθνικής αλυσίδας των φαστφουντάδικων Mc Donald έκαναν στάση εργασίας και κατέβηκαν σε διαδηλώσεις σε δέκα αμερικανικές πολιτείες απαιτώντας να σταματήσει η εργοδοσία την υποκριτική σιωπή της και την συστηματική κάλυψη

των βίαιων σεξουαλικών επιθέσεων που υφίστανται οι εργαζόμενες από τους προϊσταμένους, τους διαχειριστές αλλά και τους πελάτες των καταστημάτων της.

Πρόκειται για ένα ιστορικό γεγονός παγκόσμιας εμβέλειας καθώς το κίνημα MeToo χτύπησε τον δεύτερο μεγαλύτερο εργοδότη στον κόσμο, και συνάμα ένα από τα χειρότερα εργασιακά κάτεργα, τα φαστφουντάδικα Mac Donald's. Σε αυτά, το 42% των εργαζομένων, κυρίως γυναίκες, αντιμετωπίζουν συστηματική καθημερινή σεξουαλική παρενόχληση στα περισσότερα από δεκατέσσερις χιλιάδες καταστήματά τους ανά τον κόσμο.

Επίσης στις αρχές Νοεμβρίου 2018 χιλιάδες hightech υπάλληλοι της Google, περίπου 20.000, έκαναν απεργία με αφορμή το υποκριτικό χειρισμό εκ μέρους της Google, πολλών περιπτώσεων σεξουαλικών παρενοχλήσεων από ανώτερα στελέχη.

Ο παγκόσμιος αντίκτυπος

Στα 2 χρόνια που πέρασαν από την αποκάλυψη του Γουάινστιν το κίνημα που σπάει τη σιωπή των γυναικών δεν υποχώρησε, αντίθετα συνέχισε να αναπτύσσεται αν και άνισα σ' όλο τον κόσμο με μεγαλύτερη έμφαση σε χώρες που έχουν περισσότερο προωθήσει τη φεμινιστική ατζέντα. Ας δώσουμε μερικά περιγραφικά στοιχεία. Κυρίως για τις χώρες για τις οποίες δεν έχουμε συχνή ενημέρωση. Εννοείται ότι η περιγραφή δεν είναι πλήρης όμως είναι ενδεικτική της παγκόσμιας διάστασης που παίρνει το MeToo.

Αντίστοιχο αντί-σεξιστικό κίνημα έχει αναπτυχθεί στον Καναδά όπου χρησιμοποιείται το όνομα Εγώ Επίσης (Μοι Aussi) το οποίο εμφανίζεται να έχει τη στήριξη πολλών ανδρών.

Στη Γαλλία η εκστρατεία MeToo χρησιμοποιεί τον όρο *balancetonporc* (εκθέστε το χοίρο σας) που τον δημιούργησε η Sandra Muller δημοσιογράφος. Το κίνημα είχε και συνεχίζει να έχει μεγάλη επίδραση σε διάφορους κοινωνικούς χώρους (λύκεια, στρατός, στο ιατρικό σώμα-κίνημα που ζητάει να μπει απαγόρευση σεξουαλικών σχέσεων ανάμεσα σε γιατρούς και ασθενείς)

Ο απόηχος του METOO είναι μεγάλος και στη Σουηδία χώρα η οποία τοποθετείται στη πρώτη θέση από την άποψη της ισότητας των φύλων. Και στη χώρα αυτή οι αποκαλύψεις αφορούν πολλούς κοινωνικούς χώρους όπως την Ακαδημία που είναι υπεύθυνη για τα Νόμπελ, αλλά και πολλά άλλα επαγγέλματα σ' όλη τη κοινωνική δομή (γιατροί, δικηγόροι, εργάτριες, μοναχές, γυναίκες τεχνολόγοι κλπ)

Όμως μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν χώρες όπως η Νότια Κορέα, η Κίνα, το Μαρόκο, ή το Ιράν για τις οποίες δημοσιεύτηκαν κάποιες πληροφορίες στο γαλλικό τύπο κυρίως την *έγκριτη Μοντ* και τη *Λιμπερασιόν*. Θα δώσω κάποιες πληροφορίες για τη Νότιο Κορέα και για τη Κίνα, ρεπορτάζ για το METOO στο Ιράν δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του ΜΩΒ.

Στη Νότιο Κορέα οι αποκαλύψεις ξεκίνησαν το Γενάρη του 2018 όταν μια εισαγγελέας αποκάλυψε ότι ένας ανώτερος της δικαστικής την παρενόχλησε το 2010. Αυτό λειτούργησε απελευθερωτικά- καταλυτικά γιατί το δικαστικό σώμα είναι η πλέον αναγνωρισμένη ελίτ εκεί- και ξεκίνησε ένα μεγάλο κύμα αποκαλύψεων στη Ν. Κορέα στις οποίες συμμετέχουν όλοι οι κλάδοι της κορεατικής κοινωνίας. Στη Σεούλ έχουν γίνει συγκεντρώσεις με συνθήματα METOO, και WITH YOU, ενώ σαν αποτέλεσμα της συζήτησης η κυβέρνηση ζήτησε να αποσυρθούν από τα σχολικά βιβλία πρόσωπα, προσωπικότητες που κατηγορήθηκαν για σεξουαλική επιθετικότητα. Το METOO στην Κίνα ξεκίνησε

από τα πανεπιστήμια: Η Λούω ΧιΧι, ακαδημαϊκός ανέβασε στο κινέζικο τουίτερ Weibo ότι πριν από 12 χρόνια είχε κακοποιηθεί από ένα καθηγητή της. Στη συνέχεια, την ανάρτηση της την είδαν 3 εκατομμύρια σε 1 ημέρα και έτσι ξεκίνησε μια ον-λάιν συζήτηση για την σεξουαλική παρενόχληση στη Κίνα. Σύντομα ο εν λόγω καθηγητής παραιτήθηκε από το πανεπιστήμιο (Beihang) ενώ η σχετική έρευνα είναι σε εξέλιξη. Το κίνημα όμως δεν επεκτάθηκε ιδιαίτερα στη Κίνα διότι όπως δήλωσε ο συνιδρυτής της MKO , Equality στη χώρα δεν υπάρχουν νόμοι, που να καταδικάζουν τη σεξουαλική παρενόχληση.

Αν η καταγγελία δεν είναι καλά προετοιμασμένη όπως της κυρίας Luo Xixi θα αγνοηθεί (είχε μάρτυρες άλλες φοιτήτριες που είχαν υποστεί βία από τον ίδιο καθηγητή). Από τις κινέζες φεμινίστριες έχει θεωρηθεί λογικό ότι το MeToo ξεκίνησε από τα παν/μια. Σύμφωνα με έρευνες του Κέντρου Έρευνας για τα φύλα το 70% των φοιτητριών έχουν υποστεί βία από τους καθηγητές τους. Αναφέρεται σχετικά η μεγάλη ασυμμετρία στη δύναμη μεταξύ φοιτητών/καθηγητών στη Κίνα. Οι καθηγητές έχουν τη δυνατότητα να βοηθούν η να χαντακώνουν τους φοιτητές και πολλές φοιτήτριες υφίστανται λεκτική η φυσική πίεση να τις κάνουν παρέα. Πάντως αν και ξεκίνησε από τον ακαδημαϊκό κόσμο πρόσφατα έχει εξαπλωθεί στα μέσα ενημέρωσης και στον κόσμο της εργασίας. Εμπόδιο στην περαιτέρω εξάπλωση θεωρείται η ιντερνετική λογοκρισία και η έλλειψη στοιχειωδών πολιτικών ελευθεριών.

Οι λογαριασμοί WeiBo και We Chat έκλεισαν. Και οι κινέζες για να παρακάμψουν τη λογοκρισία δεν χρησιμοποιούν το MeToo αλλά 2 ιδιογράμματα Mi (ρύζι), Tu (κουνέλι). Η έκφραση MeToo είναι λογοκριμένη. Η λογοκρισία του MeToo αποτελεί απόδειξη της ανησυχίας που δημιουργεί το κίνημα στους ηγέτες και τους άνδρες. Γιατί μια τέτοια λογοκρισία σε μια χώρα όπου, θεωρητικά, η

ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών παραμένει μια από τις θεμελιώδεις αρχές της κινέζικης επανάστασης (1949) ;

Στη συνέχεια θα αναφερθώ στον αντίκτυπο που έχει το κίνημα MeToo στους φεμινιστικούς αγώνες που αναπτύσσονται τα τελευταία 2 χρόνια.

MeToo και Φεμινισμός: Διεκδίκηση της ορατότητας-αντιστάσεις, θεσμικές πρωτοβουλίες

Η προάσπιση μιας μη σεξιστικής κουλτούρας στην οποία οι γυναίκες μπορούν να ζουν με ασφάλεια, χωρίς να εκτίθενται στον φόβο της βίας, αποτελεί ένα κορυφαίο ενοποιητικό στόχο για το φεμινιστικό κίνημα (όπως υπήρξε το δικαίωμα ψήφου στο παρελθόν). Με το MeToo αυτό που είναι τελείως καινούργιο είναι ότι αφορά όλο τον κόσμο. Κάτι που στη φεμινιστική μνήμη δεν έχει ξαναγίνει. Όλες τις γυναίκες και άρα όλους τους άνδρες. Αν η τεράστια πλειοψηφία των γυναικών έχει υποστεί κάποια μορφή βίας, αφού οι περισσότερες γυναίκες έχουν ανάλογες εμπειρίες, είναι λογικό πολλοί άνδρες να αναρωτιούνται. «Υπήρξα και εγώ κάποια στιγμή επιθετικός;»

Οι εκατοντάδες χιλιάδες γυναίκες που έχουν μιλήσει δεν είναι όλες, μακριά από αυτό, φεμινίστριες, αλλά ο λόγος τους έχει φεμινιστική δυναμική και υπόβαθρο και νομιμοποιεί τους αγώνες που διεξάγονται από τις ακτιβίστριες του φεμινισμού για περισσότερο από σαράντα χρόνια. Αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι η συνάντηση ανάμεσα στον φεμινισμό, ένα μειοψηφικό κίνημα και αυτή την πληθωρική έκρηξη του λόγου των γυναικών που καταθέτουν επώνυμα ή ανώνυμα τις ιστορίες παρενόχλησης, βίας, κακοποίησης που είχαν υποστεί στο παρελθόν και για τις οποίες ντρέπονταν να μιλήσουν.

Το MeToo έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη των φεμινιστικών αγώνων καλλιεργώντας την ορατότητα της βίας που βιώνουν οι γυναίκες. Οι φεμινιστικές διαδηλώσεις σε πολλές χώρες του κόσμου, οι φεμινιστικές απεργίες που ξεκίνησαν από το 2016, φέτος φεμινιστική απεργία διοργανώθηκε και στη χώρα μας, αλλά και πολλές θεσμικές μεταρρυθμίσεις σε διάφορες χώρες του κόσμου έλαβαν χώρα στον απόηχο του MeToo. Αν και σε πολλές περιπτώσεις των όποιων μεταρρυθμίσεων πχ η αλλαγή του νόμου για τους βιασμούς στην Σουηδία-, νόμος για την παρενόχληση στους δρόμους, στη Γαλλία-είχε προηγηθεί χωρίς επιτυχία φεμινιστικός αγώνας πολλών χρόνων.

Αξιόλογο παράδειγμα της περαιτέρω καλλιέργειας της διεκδίκησης της ορατότητας της βίας που βιώνουν οι γυναίκες στο δημόσιο χώρο είναι οι καμπάνιες ενάντια στη σεξιστική και σεξουαλική παρενόχληση στα μέσα μεταφοράς που παραμένει ατιμώρητη με την ευκαιρία της ολονύκτιας λειτουργίας του μετρό στο Παρίσι (WagonSansCouillon) που έρχεται ως συνέχεια και μιας προηγούμενης δημόσιας καμπάνιας «Take back the Metro» που όμως δεν είχε σπουδαία αποτελέσματα. Και υπόψη ότι στην καμπάνια συμμετέχει η Ράτρ (RATR), δηλαδή η δημόσια επιχείρηση των μέσων ΜΕ.

Επίσης, στη Γαλλία, λαμβάνονται σημαντικές πρωτοβουλίες από τα κάτω από ομάδες γυναικών με στόχο την ορατότητα των γυναικοκτονιών στο δημόσιο χώρο. Από ρεπορτάζ της Le Monde (18/09/2019) , μαθαίνουμε ότι γυναίκες από διαφορετικό υπόβαθρο γράφουν –με κολλάζ-μηνύματα-τα οποία ανανεώνουν με κάθε καινούργια γυναικοκτονία- Στις 12 Σεπτεμβρίου, ήταν πράγματι απαραίτητο να «επικαιροποιηθούν» τα συνθήματα που οι ακτιβίστριες είχαν δημοσιεύσει για δεκαπέντε περίπου ημέρες στους τοίχους της πρωτεύουσας για να καταγγείλουν την εμμονή των γυναικοκτονιών στη Γαλλία. Μέχρι τις 30 Αυγούστου, στην αρχή της δράσης τους, 99 γυναίκες είχαν σκοτωθεί από τον σύζυγο ή τον πρώην σύζυγο

τους από την αρχή του έτους. Δύο εβδομάδες αργότερα ήταν 104. "Αν ακολουθήσουμε τις στατιστικές, μια γυναίκα θα πεθάνει σήμερα και τα συνθήματά μας θα είναι ήδη παρωχημένα απόψε", λέει ο Léonie, 26 ετών.

Με αυτά τα μηνύματα με μεγάλα μαύρα γράμματα σε λευκό φόντο, «οι γυναίκες που σκοτώθηκαν καταλαμβάνουν μια θέση στο δημόσιο χώρο». Λέει η Marguerite Stern, μια 29χρονη, πρώην Φεμεν "Οι άνθρωποι παίρνουν αυτό στα στόματά τους", λέει ο Leonie. «Ο μπαμπάς, σκότωσε τη μαμά», «Τον άφησε, την σκότωσε», «Θηλυκοκτόνοι: δεν θέλουν να μετράμε τους νεκρούς μας», «Για τις δολοφονημένες γυναίκες, την πατρίδα αδιάφορη», «Η Γκαέλ, έγκυος, την μαχαίρωσε ο πρώην της», «24η γυναικοκτονία». Τα μηνύματα δημοσιεύονται κατά μήκος πολυσύχναστων αρτηριών, κατά προτίμηση σε άψογους τοίχους ή σε στρατηγικές τοποθεσίες: Γερουσία, Εθνική Συνέλευση, Matignon, La Défense.

Αυτά τα κολάζ έχουν εξαπλωθεί σε διάφορες πόλεις όπως η Λίλ, το Μπορντό, η Λυών, η Γκρενόμπλ, η Νάντη, η Νανσί, η Μπεζανσόν και στις Βρυξέλλες. Στη γαλλική πρωτεύουσα ήταν κολλημένα, σχεδόν 400 μηνύματα.

Η ίδια ομάδα οργανώνει κινητοποίηση στη Πρεσβεία της Νότιας Αφρικής, στο 7ο διαμέρισμα του Παρισιού. Στις 24 Αυγούστου, ο Uyinene Mrwetyana, 19 ετών, βιάστηκε και σκοτώθηκε σε ταχυδρομείο στη χώρα της, όπου περίπου 3.000 γυναίκες δολοφονούνται κάθε χρόνο. Ο θάνατός της προκάλεσε ένα κίνημα διαμαρτυρίας γύρω από τη λέξη #AmINext ("Είμαι η επόμενη;")

Αλλαγή κλίματος: από την ατιμωρησία στην τιμωρία

Μια σημαντική αν και εύθραυστη αλλαγή είναι ότι το MeToo αποσταθεροποιεί το κλίμα της ατιμωρησίας, αφού καμιά φορά η δικαιοσύνη νικά και επιβάλλονται

σημαντικές ποινές, καθαιρέσεις από θέσεις ισχύος κλπ. Κάποιοι όπως ο ηθοποιός Bill Cosby, προσπαθούν με κάθε τρόπο να μειώσουν τη ποινή τους. Άλλοι που ισχυρίζονται, όπως ο Harvey Weinstein, ότι η δίκη τους δεν είναι "δίκαιη". Εκείνοι που, όπως ο τραγουδιστής R. Kelly, ισχυρίζονται πεισματικά ότι δεν είναι ένοχοι. Και έπειτα ο Jeffrey Epstein, ο εκατομμυριούχος της Νέας Υόρκης, ο οποίος αυτοκτόνησε στη φυλακή στις 10 Αυγούστου, ακόμη και πριν από την έναρξη της δίκης του.

Ο ισλαμολόγος καθηγητής Ταρίκ Ραμαντάν προσπαθεί να βγει από πάνω, κατηγορώντας για συνομοσία και ισλαμοφοβία. Για πολλούς από αυτούς η σεξουαλική τους επιθετικότητα ήταν γνωστή επί χρόνια ή και 10ετίες. Αλλά, όπως ο R. Kelly, ύποπτος για τριάντα χρόνια σεξουαλικής επαφής με ανηλίκους ηλικίας 13 έως 17 ετών, ή ο Bill Cosby, των οποίων τα πρώτα αδικήματα αρχίζουν από τη δεκαετία του 1960, αυτοί οι άνδρες ήταν μάλλον απαλλαγμένοι από τη δικαιοσύνη. Το 2008, κατά τη διάρκεια ενός πρώτου κατηγορητηρίου για παράνομες σεξουαλικές σχέσεις με ανηλίκους, ο Jeffrey Epstein κατόρθωσε να αποφύγει μια δεκαετή ποινή φυλάκισης χάρη σε μια ιδιαίτερα ευνοϊκή συμφωνία με τον ομοσπονδιακό εισαγγελέα στο Μαϊάμι της Φλόριντα. \

Ο Bill Cosby που κατηγορήθηκε για δεκάδες βιασμούς γυναικών καταδικάστηκε για ένα μόνο εξ αυτών, το μόνο που δεν παραγράφηκε, σε 10 χρόνια φυλάκιση. Ως απάντηση στις νίκες αυτές των θυμάτων σεξουαλικής βίας έχει δημιουργηθεί ένα αντικίνημα υποστήριξης των ανδρών όπου η θυματοποίηση των ανδρών είναι κεντρικός άξονας του ανδροκρατικού λόγου².

² Πχ έχει δημιουργηθεί κίνημα υποστήριξης του Μπρετ Κάβανο (Brett Kavanaugh), ανώτατου δικαστή της κυβέρνησης Τραμπ που κατηγορείται για άσκηση σεξουαλικής βίας. Επίσης διεθνές κίνημα υποστήριξης οργάνωσε και ο Ταρίκ Ραμαντάν, άτομο ιδιαίτερα ισχυρό, που τον παρουσιάζει ως πολιτικό κρατούμενο και καλεί σε αντίσταση.

Πως οι γυναίκες εισπράττουν το MeToo: Τι άλλαξε το MeToo για εσάς;

Θέλω να προχωρήσω στην υπόθεση ότι το MeToo και ότι επακολούθησε και επακολουθεί επηρεάζει και την καθημερινότητα των γυναικών: Δίνονται κάποια στοιχεία απάντησης από τα δεδομένα που παρήχθησαν στην ιντερνετική έρευνα της Le Monde, ένα χρόνο μετά το ξέσπασμα της υπόθεσης, που έθεσε το ερώτημα: τι άλλαξε το #MeToo κίνημα για εσάς; Όσοι ανταποκρίθηκαν είναι κυρίως γυναίκες, με μερικές εξαιρέσεις. Παραθέτω μερικές από τις απαντήσεις:

Μετά από χρόνια ως ζευγάρι, η Yasmine εγκατέλειψε τελικά το "αίσθημα ενοχής" της: τώρα τολμά να πει στον σύντροφό της ότι «δεν θέλει να κοιμηθεί» μαζί του. Η Héléne, 38 ετών, δεν διστάζει πλέον να «επαναοριοθετεί» τους άνδρες συναδέλφους της στην παραμικρή «μισογύνικη συμπεριφορά». Η Αλίκη, 22 ετών ενώ έκανε τα ψώνια της, ένα πρωί του Σεπτεμβρίου στο Παρίσι, , δήλωσε ότι "διασώθηκε" από μια μητέρα που είχε δει το περιπλανώμενο χέρι ενός περαστικού στους γλουτούς του. " τιμωρείται από το νόμο τώρα, αν σε ξαναδώ καλώ την αστυνομία! Είχε πει». "Σήμερα, αισθάνομαι πιο νόμιμη να αντιδράσω σε καταστάσεις που με ενοχλούν, όπως οι το χοντρό φλερτ ή τα έντονα βλέμματα, χωρίς να αισθάνομαι αγενής ή να χρειάζομαι δικαιολογία λέει η Lea, 27 ετών, για την οποία "ο κανόνας έχει μετακινηθεί».

Πολλά άτομα απάντησαν: "Ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. " Όπως για την Nadine, 49ετών: "Οι γυναίκες συνεχίζουν να υποβαθμίζουν αυτό που έχουν ζήσει ή ζουν ακόμα. Η σιωπή και η ντροπή συνεχίζουν να χαρακτηρίζουν τα θύματα ". Η για την Julia, 26 χρονών «Για μένα, το #MeToo δεν άλλαξε τίποτα, απλά αποκάλυψε ένα καθημερινό μισογυνισμό», συνοψίζει.

Επίλογος: Υπάρχει ένα πριν και ένα μετά την υπόθεση Γουάινστιν;

Η υπόθεση Χάρβεϊ Γουάινστιν μπορεί να θεωρηθεί σημείο καμπής που έκανε δυνατή την δημόσια αποκάλυψη της βίας που βιώνουν οι γυναίκες στις πατριαρχικές μας κοινωνίες. Το MeToo είναι ένα σημαντικό γεγονός. Πρώτον, από την έκταση που πήρε ο λόγος των γυναικών, το φαινόμενο ξεκινά από το Χόλυγουντ, αλλά έφτασε μέχρι τις μοναχές του Βατικανού, οι οποίες ακολουθώντας το #MeToo, αμφισβήτησαν τους προϊσταμένους τους και τη χαμηλή τους εκτίμηση από την Εκκλησία. Αυτή είναι η έκφραση του σύγχρονου τρόπου επικοινωνίας στο γυναικείο κίνημα, είναι επίσης η εικόνα ότι το #MeToo προκάλεσε κάτι που ξεπερνά τη σεξουαλικότητα. Οι γυναίκες τολμούν να μιλήσουν για την σεξουαλική επίθεση που δέχτηκαν. Κάτι που οι πριν MeToo γυναίκες της γενιάς μου δεν μπόρεσαν, έχοντας ενσωματώσει την ιδέα ότι ήταν οι ίδιες ένοχες και η πρώτη τους ενέργεια δεν ήταν να μιλήσουν γι 'αυτό, να ζήσουν με αυτό. Αλλά σήμερα, η σιωπή έχει ραγίσει.

Δύο χρόνια μετά το ξέσπασμα της υπόθεσης Γουάινστιν η δυναμική του κινήματος MeToo δεν φαίνεται να έχει εξαντληθεί. Αντίθετα φαίνεται να τροφοδοτεί μια νέα ζωντάνια στις δράσεις των γυναικών και των γυναικείων ομάδων, σε παγκόσμιο επίπεδο. Με το MeToo ξαφνικά οι ατομικές εμπειρίες έχουν γίνει μια συλλογική εμπειρία, ενώ για πολλές γυναίκες αυτή η «συλλογική ώθηση» έχει επίσης προκαλέσει μια «αναπροσαρμογή της καθημερινής ζωής» ; Κανείς σήμερα δεν μπορεί να αγνοήσει ότι οι γυναίκες δεν έχουν ακόμη επιτύχει ισότητα. Η ντροπή έχει αλλάξει πλευρά λέει Françoise Héritier³. Και αν κάποιος αντιδρούν, η αλληλεγγύη για τα θύματα κερδίζει την παγκόσμια γνώμη. Επιπλέον η δημοσιοποίηση της ενοχής μεγεθύνει την οργή των γυναικών όπως αποδεικνύεται από το πλήθος των καταγγελιών. Κάποιοι χώροι λειτουργούν ως ενισχυτές πχ ο

³ Γαλλίδα φεμινίστρια και συγγραφέας.

κόσμος του θεάματος, ο ακαδημαϊκός κόσμος, αλλά το κίνημα τείνει να διευρυνθεί διαταξικά. Τέλος να πούμε ότι κάποιες ομάδες αναλαμβάνουν να στοχαστούν ιδιαίτερα πάνω στο λεγόμενο κίνημα MeToo⁴.

Είμαστε μόνο στην αρχή του αγώνα κατά του σεξισμού και της "κουλτούρας του βιασμού". Η υπόθεση Γουάινστιν συνιστά μια τομή, μια εξέγερση μέσα στην οποία εξακολουθούμε να είμαστε. Σε κάθε περίοδο, οι σχέσεις εξουσίας των δύο φύλων ανασυντίθεται. Το σίγουρο είναι ότι το «κίνημα» MeToo που τείνει να προσλάβει χαρακτηριστικά μιας παγκοσμιοποιημένης ατομικής αντίστασης στη σεξουαλική κυριαρχία των ανδρών δημιουργεί ρωγμές και βοηθάει στην ανάπτυξη μιας κοινής γυναικείας συνείδηση.

⁴ Όπως φαίνεται από τη διοργάνωση συνεδρίου 17-19 Σεπτεμβρίου 2019, στην Ισλανδία, με θέμα Το MeToo ωρίμασε, με κεντρική προσκεκλημένη την Αντζελα Ντέιβις <https://www.metoo.is/home>